

Moderný verejný činiteľ – vzor hulvátstva a buranstva

Branislav Michalka

20. apríla 2022 ✚ *Spoločnosť*

Verejný činiteľ sa už z podstaty svojej činnosti stáva predmetom pozorovania a posudzovania davmi. To by ho teoreticky malo zaväzovať k tomu, aby svoje správanie a vystupovanie nepovažoval za súkromnú vec, ale za formu reprezentácie štátu, národa a inštitúcie, ktorú zastupuje alebo predstavuje. Jeho prezentácia má dvojakú funkciu: vystupuje ako ukázkový symbol určitej inštitúcie a zároveň by mal predstavovať nasledovaniahodný príklad pre občanov štátu. Mal by byť vzorom správania, spoločenského vystupovania a medziľudskej komunikácie.

Zdroj: flickr.com

A on ním aj skutočne je. Dokonca aj dnes. Len vzorové stereotypy správania a prezentácie sa nám trochu oproti minulosti zmenili. Údajným pánom v štáte sa stal ľud, avšak v skutočnosti sa jeho „vládnutie“ a vplyv obmedzuje len na jediný reálny príznak, ktorý je úzko spätý s našou témou: verejní činitelia prevzali jeho vkus, nálady a správanie. Moc si ponechali. Teraz už bez unavujúcej námahy vyzerá dôstojne.

Tým vznikla neustále sa prehlbujúca špirála úpadku. Kým v minulosti si ľud budoval dôstojnosť vlastnej prezentácie, napodobovaním svojich vládcov (z čoho niektorí omylom usúdili, že mu je táto dôstojnosť spontánne vlastná, a že ak ju raz odloží, tak ju ľahko opäť nájde), tak dnes vidiac svojich vládcov, ako napodobňujú jeho ľudové móresy, spokojne klesá stále nižšie a nižšie, pretože, obrazne povedané: ak „páni“ nosia džínsy, tak prečo by ľud nemohol nosiť tepláky?

Doby minulé, plne si vedomé reprezentatívnej, a často aj sakrálnej funkcie verejného činiteľa, vytvorili pevne určený kánon správania a vystupovania týchto chodiacich a hovoriacich vzorov. Avšak moderná doba, ovplyvnená romantickou revolúciou, úplne poprela túto reprezentatívnu povahu verejného činiteľa. Obrady, gestá, zdvorilostné formuly, etiketa prepracovaná do detailov a hierarchizujúce prejavy úcty sa pre romantikov stali symbolom pokrytectva a pretvárk. Ich ideálom sa stala tzv. „úprimnosť“, „spontánnosť“ a „neformálnosť“, za ktorou hľadali, podľa návodu Jeana Jacquesa Rousseaua, čistú a neskalenú dušu prirodzeného človeka. Obrady a etiketa boli odvrhnuté ako prejav strnulej nafúkanosti, neúprimnosti a nadradenosti.

Zdroj: youtube.com

Tu niekde sa začal zrod a vzostup „politika – hulvát“ na európskom spoločenskom nebi. Populistický politik – hulvát, ktorý „*to dokáže súperovi naložiť*“ a má „*široké lakte*“, povie všetko „*pekne od plúc*“ a „*na rovinu*“ (samozrejme, hlavne o svojich nepriateľoch), neotravuje a nezdržuje sa s nejakými „*poklonami*“ či „*ceremóniami*“, „*na nič sa nehrá*“, nikoho (a ničoho) sa neštíti, a vie sa pobaviť aj s prostým ľudom na diskotéke – ten sa stal ideálom 20. storočia.

Že aj spontánnosť a neformálnosť môžu byť hrané a byť pretvárkou, na to akosi romantici vo svojom nadšení pozabudli. Z demokratickej „*ľudovosti*“ zemitého buranstva a spontánneho hulvátstva, ktoré mali byť úprimným vyjadrením priamej duše, sa stala taká istá skostnatená a účelová formula, ako predtým z dôstojnosti a obradnosti. Len estetický dojem, je samozrejme diametrálne odlišný. Nehovoriac už o priepastnom rozdiely v ideovom pozadí týchto dvoch prístupov: jeden reprezentujúci (viac či menej) hierarchiu a dôstojnosť vyžarujúcu z Boha a druhý reprezentujúci jedine elementárnu úprimnosť ľudských pudov.

Zároveň sa ukázal naplno omyl romantického prístupu, ktorý nedomyslel konštanty ľudskej povahy a to, čo spája verejného činiteľa starých čias a činiteľa moderného: ani jeden z nich nikdy nebol, nie je a nebude neviazane úprimný, lebo to odporuje samotnej podstate jeho funkcie. Preto aj boj za demokratickú „*úprimnosť*“ skončil v bahne trápnosti. Avšak zatiaľ čo onen starší činiteľ vystupoval tak, aby bol vzorom dôstojnosti a reprezentoval krásu hierarchie, tak ten druhý dnes môže byť len vzorom neokrôchanosti, a reprezentovať nanajvýš svoju individuálnu hulvátsku hrabivosť, nevzdelanosť a spoločenskú trápnosť. Nič metafyzické totiž za jeho chrbtom nestojí, len údajná vôľa rovnako naladeného „*ľudu*“. Niežeby samozrejme verejní činitelia starých čias nemali interne aj tento „*hulvátsky*“ rozmer, avšak nedávali ho najavo pred verejnosťou a predovšetkým: neukazovali ho ako nasledovaniahodný spôsob verejnej prezentácie.

Zdroj: youtube.com

Dajú sa vôbec za daných okolností – keď sa ten, kto demonštruje čo najväčšiu zladenosť s vkusom davu a jeho médiami stáva automaticky premiantom verejnej reprezentácie – uchovať nejaké zvyšky starej „fazóny“? Veľmi ťažko, pretože samotná povaha dnešného pôvodu moci verejného činiteľa, ho núti do čo najtrápnejšieho lichotenia davom a ich móde.

Verejný činiteľ by sa mal napríklad obliekať, pokiaľ sa to týka civilného oblečenia, striedmo, nevýstredne, bez akejkoľvek snahy upozorniť na seba nonkonformnosťou oblečenia. Za peniaze, ktoré mu spoluobčania zaplatia na to, aby ich reprezentoval, by mali dostať aspoň adekvátny herecký výkon, keď už nie politický. Lenže čo robiť, keď dnes ešte aj staré babky behajú po meste s tetovaním na zošúverenej pokožke a v teniskách pre sedemnásťročné víly? Kto by stál o nejakú decentnosť?

Trápna snaha pôsobiť ľudovo neformálne, a pritom vlastniť nadpriemerné množstvo peňazí, je tiež presnou ukážkou toho, ako romantické, čiže skutočné pokrytectvo neformálnosti a spontánnosti nahradilo údajné pokrytectvo formalizmu. Lenže čo robiť, keď ľudu sa protivia „nafúkanci“, ktorí nechcú chodiť v značkových teplákoch, obtiahnutých legínach a roztrhaných džínsoch? Preto sa treba navliecť do obtiahnutých nohavíc a vyfotografovať sa, ak sa dá, aj priamo na koberci...

Ďalšou tristnou doménou každého skutočne ľudového politika, sú jeho pohyby. Mal by sa síce vystríhať vulgárnych póz, ako sú napríklad: opieranie sa o stenu, vysedávanie na nevhodných miestach, rozvaľovanie sa v sedačkách, natiahnutých nôh so zhrnutými ponožkami, či iných lahôdok, ktorými nás obšťastňujú moderní politici. Rovnako trápne a zároveň dehonestujúco tiež pôsobia: fotografie v plavkách, divoké tance pred kamerou či mimo nej, najmä u staršieho človeka, snahy o insitnú umeleckú produkciu, neustále vtipkovanie, pokrikovanie, drahé terénne autá, vystupovanie v zábavných televíznych reláciách, hulákanie na rockových koncertoch, obzeranie sa za ženami, vysedávanie v lacných pohostinstvách a pod. Lenže čo robiť, keď vlastne väčšina obyvateľstva považuje práve toto za skvelú zábavu a toho, kto ju odmieta, považuje za nafúkaného a pyšného?

Zdroj: flickr.com

Vábeniu ľudových sirén neodolali dokonca ani potomkovia bývalých panovníkov a šľachty, do ktorých niektorí, s príznačnou nevinnosťou, vkladajú svoje, z roka na rok redukované nádeje. Spomeňme si len na skvelého následníka habsburského trónu, ako vystupoval počas 80. rokov vo fialovom saku v roztancovanom mládežníckom programe rakúskej televízie ORF v úlohe moderátora, nanajvýš trápneho. Alebo na českého zemského „knížete pána“ Schwarzenberga, s nehynúcim punkovým „čírom“, v nesmierne duchapľnej predvolebnej kampani. Či obecnstvo skôr rado anglickú protestantskú kráľovskú smotánku, počnúc starou slobodomurárkou asistujúcou Jamesovi Bondovi na olympijskom štadióne, cez

ušatého ekológa a milovníka Matky Zeme, vyhúkaného Harryho pod politicko-korektnou papučou, až po Epsteinovho kamaráta princa Andrewa? Nebodaj a na dôvažok, či si spomenieme dokonca aj na znovuzrodených slovenských „zemäňov“, ktorí odhodiac po roku 1989 stráničke knižky, narýchlo z almár vykutrali zaprášené armálesy a vstúpili hrdo do politickej arény?

Realita je krutá a neúprosná. Do kopca sa ide vždy ťažko, z kopca to ide rýchlo. Na nové zdolanie sifyfovského kopca budovania dôstojných a predovšetkým v kresťanstve ukotvených reprezentačných modelov budú Európania potrebovať, ak vôbec nejakí budú existovať (a ak budú kresťanmi), celé generácie, či skôr storočia (viď sťahovanie národov v ranom stredoveku). Dovtedy sa budú musieť uspokojiť (a oni sa radi uspokojia) so „zázrakmi“ dnes už zdomácneného typu ľudového reprezentanta – vzoru hulvátstva a buranstva.

Portál Christianitas.sk odporúča:

Kniha Plinia Corrêu de Oliveiru ***Revolúcia a Kontrarevolúcia*** bola po prvýkrát publikovaná ešte v apríli 1959, a po vyše šesťdesiatich rokoch a mnohých prekladoch do svetových jazykov ju má napokon k dispozícii aj slovenský čitateľ. Uvedená práca vychádza z pevného historického a filozofického predpokladu: z nevyhnutnosti dodržiavať Kristov zákon nielen jednotlivcami, ale aj štátmi a všetkými spoločenskými vrstvami.

V roku 1960 Plinio Corrêa de Oliveira založil Sociedade Brasileira de Defesa de Tradição, Família e Propriedade (Brazílska spoločnosť pre ochranu tradície, rodiny a vlastníctva) – organizáciu, ktorá sa neskôr rozšírila do mnohých krajín celého sveta pod názvom TFP (Tradition, Family, Property – Tradícia, rodina, vlastníctvo) a inšpirovala v mnohom aj katolíckych aktivistov na Slovensku, ktorí už od roku 2016 obhajujú kresťanské hodnoty.

Publikáciu si možno objednať na adrese: **<https://www.christianashop.sk/prof-plinio-oliveira-revolucia-a-kontrarevolucia/>**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/moderny-verejny-cinitel-vzor-hulvatstva-a-buranstva/>